

INWESTYCJA W PRZYSZŁOŚĆ

**PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ
DLA MŁODYCH**

Dokument został stworzony przez młodych ludzi dla młodych ludzi. Konsultowany był w różnych środowiskach młodzieżowych. Przedstawione propozycje programowe są początkiem debaty nad programem Prawa i Sprawiedliwości dla młodych. Jesteśmy otwarci na dyskusję. Powołaliśmy grupy tematyczne, które zajmą się opracowaniem szczegółowych rozwiązań i zaproponują odpowiednie zmiany legislacyjne. Przed najbliższymi wyborami parlamentarnymi przedstawimy ofertę, na którą czekają młodzi Polacy.

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

PRZEWODNICZĄCY

Marcin Mastalerek – absolwent stosunków międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, doktorant z zakresu ekonomii w Szkole Głównej Handlowej, Forum Młodych PiS, Pełnomocnik Obywatelskiego Komitetu „Przywracamy ulgi dla studentów”

SEKRETARZ

Błażej Sychalski – student prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Forum Młodych PiS, pracownik Klubu Parlamentarnego PiS

Michał Mulawa – Stowarzyszenie Młodzi Konserwatyści, pełnił m.in. funkcję doradcy Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz dyrektora Kancelarii Marszałka Województwa Lubelskiego

Łukasz Oprawski – absolwent Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, były doradca Ministra Środowiska

Radosław Fogiel – były asystent polityczny Prezesa Rady Ministrów

Justyna Placha-Adamska – była asystentka Wojewody Podkarpackiego

Grzegorz Witkowski – student politologii Uniwersytetu Warszawskiego, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, były doradca Ministra Gospodarki Morskiej

Jacek Miketa – student prawa i filozofii Uniwersytetu Śląskiego, Forum Młodych PiS, asystent senatora

Agnieszka Ziemecka – Wiceprzewodnicząca Niezależnego Zrzeszenia Studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Paweł Mucha – student Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, współzałożyciel Stowarzyszenia Przyroda Ojczysta

Piotr Miłowański – współzałożyciel Stowarzyszenia Studenci dla Warszawy

Mariusz Chłopik – student politologii, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

Anna Rożek – studentka prawa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, współzałożycielka świętokrzyskiego Stowarzyszenia Zjednoczenie

Michał Wiatr – Forum Młodych PiS, dyrektor biura poselskiego

Michał Ciechowski – Stowarzyszenie Biuro Inicjatyw Studenckich

Sebastian Bulak – współorganizator Międzynarodowego Festiwalu Graffiti, Forum Młodych PiS

Oliwer Kubicki – student politologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Prezes Stowarzyszenia Stop Korupcji

Paweł Kaleta – były Przewodniczący Młodzieżowej Rady Miasta Kalisza

Arkadiusz Tybura – absolwent turystyki, student politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Forum Młodych PiS

Mariusz Zańko – absolwent prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, specjalista ds. funduszy europejskich

SPIS TREŚCI

I	PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA UCZNIÓW.....	6
II	PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA STUDENTÓW.....	16
III	PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA WCHODZĄCYCH W SAMODZIELNE ŻYCIE	24

Wydawca:

Prawo i Sprawiedliwość

ul. Nowogrodzka 84/86

02-018 Warszawa

BARIERY

Młodzi ludzie zmagają się w naszym kraju z licznymi problemami, które ograniczają ich aktywność. Nie wszyscy mają możliwość samodzielnie uporać się z tymi przeszkodami. Prawo i Sprawiedliwość zna problemy młodych ludzi, zarówno tych w wieku szkolnym, studenckim, jak i tych, którzy właśnie wchodzą w samodzielne życie. Priorytetem naszego programu jest zniesienie barier, które nie pozwalają młodym Polakom skutecznie konkurować z rówieśnikami z Europy.

KONKURENCYJNOŚĆ

Państwo musi zapewnić młodym ludziom takie warunki edukacji, nauki i aktywnego odpoczynku, które pozwolą polskiej młodzieży konkurować ze swoimi rówieśnikami z krajów wysoko rozwiniętych. Tylko to zapewni polskiej gospodarce konkurencyjność na wspólnym europejskim rynku.

MODERNIZACJA

Modernizacja Polski opierać się musi na młodych Polakach, którzy wykształcenie odebrali już w wolnej Polsce. To oni muszą być motorem przemian. Zadaniem państwa jest stworzenie im możliwości swobodnego działania, a przede wszystkim stworzenie warunków do powrotu do Ojczyzny młodych ludzi czasowo przebywających na emigracji. To jest jedno z najważniejszych wyzwań stojących przed polską państwowością.

ENERGIA MŁODYCH

Państwo nie może pozwolić na ograniczanie naturalnej przedsiębiorczości i zaradności młodych Polaków. Należy wszelkimi sposobami wyzwalać energię młodych ludzi, a nie ją hamować. Na takim podejściu Polska może jedynie zyskać, o ile uda się wyzwolić energię młodych osób i skierować ją na pozytywne przeobrażanie kraju.

INWESTYCJA W PRZYSZŁOŚĆ

Środki przeznaczone na potrzeby edukacyjne młodych ludzi, nigdy i przez nikogo nie mogą być traktowane jako koszty obciążające budżet, lecz jako mądra inwestycja, która w dłuższej perspektywie zwróci się z nawiązką. Prawo i Sprawiedliwość rozumie tę zależność i wszystkie działania w sprawie młodych podejmować będzie z uwzględnieniem tej zasady.

I PRAWO i SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA UCZNIÓW

Wyrównamy szanse uczniów z mniejszych miejscowości

Edukacja jest podstawowym warunkiem rozwoju każdego społeczeństwa. Dobre wykształcenie musi być dostępne dla wszystkich młodych osób, niezależnie od tego, czy pochodzą z dużych miast czy też z obszarów małomiasteczkowych lub wiejskich.

Równy dostęp do edukacji Prawo i Sprawiedliwość zapewni poprzez stworzenie efektywnego systemu stypendialnego, z którego finansowany będzie zakup specjalistycznych pomocy naukowych, podręczników oraz komputerów. System stypendialny adresowany będzie przede wszystkim do osób z małych miast i terenów wiejskich, gdzie dostęp do szkolnictwa wyższego jest – ze względu na warunki ekonomiczne – utrudniony. Osoby zdolne, ale pochodzące z niezamożnych rodzin, powinny uzyskać odpowiednią pomoc. Zasobność portfela nigdy nie może decydować o starcie w dorosłe życie – warunki materialne nie mogą odbierać nikomu szans na studiowanie.

Konieczne jest również przygotowanie kampanii informacyjnej, która zachęci młodych ludzi do podejmowaniu decyzji o wyborze edukacji na poziomie wyższym, skierowanej szczególnie do osób z mniejszych miejscowości.

Zwiększymy dostęp uczniów do Internetu

Internet – to przede wszystkim źródło informacji. Każdy uczeń winien mieć do niego swobodny dostęp, który pozwoli na zdobywanie i weryfikowanie wiedzy, wymianę doświadczeń oraz rozrywkę odpowiadającą kanonom dobrego wychowania.

Polska pod względem informatyzacji szkół i gospodarstw domowych jest – w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej – wysoce niedoinwestowana. Internet powinien być dobrem powszechnym, dostępnym dla każdego obywatela. Problemem ciągle jest, niestety, brak dostępu do sieci w szkołach, szczególnie na obszarach wiejskich i w małych miasteczkach. Dzisiaj brak dostępu do internetu oznacza de facto odcięcie od świata, od wiedzy i kultury.

Kolejnym niezwykle istotnym problemem jest cena dostępu do sieci, która w porównaniu z państwami UE jest rażąco wysoka. Należy wziąć pod uwagę również i jakość świadczonych usług; płacąc wiele, Polacy często otrzymują połączenia niskiej jakości, o małej przepustowości, przez co korzystanie z internetu staje się wysoce uciążliwe. Dostęp do łącz szerokopasmowych ma tylko 11% obywateli, pozostali zmuszeni są korzystać z dużo gorszej infrastruktury. Te niekorzystne zjawiska muszą być wyeliminowane, dlatego też Prawo i Sprawiedliwość przystąpi do opracowania, a następnie budowy sieci opartych na technologiach światłowodowych i bezprzewodowych. Będziemy nieustannie dążyć do obniżania kosztów korzystania z mobilnego Internetu. Nie można bowiem dopuścić do sytuacji, w której dobrze zurbanizowane rejony

Polski mają dostęp do internetu, a rejony gorzej sytuowane są tego dostępu pozbawione. Dla wielu jest to wciąż niedostępny luksus, a nie codzienność.

Umożliwimy dzieciom i młodzieży z terenów wiejskich oraz małych miast dostęp do pracowni komputerowych nie tylko w czasie lekcji, ale także w czasie wolnym, w formie np. zajęć świetlicowych. Dla realizacji tego celu Prawo i Sprawiedliwość wprowadzi wspólny rządowo-samorządowy program rozwoju infrastruktury komputerowej, co zapewni powszechny i łatwy dostęp do sieci wszystkim uczniom, bez względu na to, czy uczęszczają do szkół w dużych aglomeracjach, czy też na terenach wiejskich. Nasza inicjatywa wyrówna szansę młodzieży z mniejszych ośrodków, która mając niczym nieograniczony dostęp do informacji zawartych w sieci będzie w podobnej sytuacji jak ich rówieśnicy z dużych miast.

Budowa społeczeństwa informacyjnego musi być jednym z priorytetów nowoczesnego państwa.

Języki obce kluczem do sukcesu

W dobie migracji ludności, rosnących wymagań pracodawców, napływu z zagranicy nowoczesnych technologii konieczna jest dobra znajomość przynajmniej jednego języka obcego. Obowiązkiem państwa jest zapewnienie stosownej edukacji językowej już od najmłodszych lat. Zdajemy sobie sprawę, że nie wszystkie rodziny stać na opłacenie kosztownych zajęć językowych dla swoich dzieci, dlatego też w szkołach wszystkich szczebli wprowadzona być powinna obowiązkowa i bezpłatna nauka języków obcych, włącznie z lektoratami prowadzonymi przez nauczycieli z innych krajów.

Programy nauczania języków obcych powinny kłaść większy nacisk na praktyczną naukę języka obcego, a nie tylko na gramatykę. Jesteśmy świadomi, że szczególnie na terenach wiejskich i w małych miasteczkach brakuje wykwalifikowa-

nych nauczycieli języków obcych, dlatego pilnie powinny być wprowadzone specjalne dodatki dla nauczycieli, którzy zechcą uczyć w szkołach znajdujących się w małych miejscowościach. W budżecie państwa i samorządów muszą być zabezpieczone środki ten cel, a także na inwestowanie w wykształcenie obywateli, by byli oni konkurencyjni na rynku pracy i mogli sprostać wyzwaniom rozwijającej się gospodarki.

Zapewnimy bezpieczeństwo w szkołach

Państwo musi zapewnić bezpieczeństwo w szkołach i na boiskach. Obecnie często zdarza się, że szkoły wynajmują prywatne firmy ochroniarskie, za które muszą płacić rodzice. Jest to niesprawiedliwe i niezasadne, ponieważ jednym z głównych obowiązków państwa jest odpowiedzialność za bezpieczeństwo na terenie szkoły, aby dzieci mogły się uczyć spokojnie, z dala od różnorodnych zagrożeń, jak chociażby narkotyki czy też niezwykle często spotykana przemoc fizyczna.

Realizując ten cel Prawo i Sprawiedliwość dokończy prace związane z wprowadzaniem systemu obowiązkowego monitoringu szkół i przyszkolnych boisk oraz placów zabaw. Zwiększy się tym samym bezpieczeństwo w miejscach, gdzie uczy się, bawi i wypoczywa młodzież. Pomoże to również w zwalczaniu chuligaństwa i przestępczości wśród młodzieży. Szczególna uwaga powinna być nakierowana na zwalczanie handlu narkotykami. Jest to plaga niszcząca wielu młodych ludzi. Bezpieczna szkoła to szkoła bez narkotyków i przemocy.

W każdej szkole doradca zawodowy

Wielu młodych ludzi stoi dzisiaj i stać będzie w przyszłości przed niezwykle ważną życiową decyzją związaną z wyborem zawodu. Trudność tego zadania pogłębianą jest przez konieczność takiego wyboru przyszłego zajęcia, które

nie tylko będzie realizacją indywidualnych preferencji i marzeń, ale także sprostą wymaganiom rynku pracy.

Z tego względu w każdej szkole średniej i gimnazjum uczniowie powinni mieć dostęp do pomocy doradcy zawodowego (doradcy personalnego, animatora zawodowego), który pomagając odnaleźć indywidualne uzdolnienia ucznia, zasugeruje wybór zawodu odpowiadającego jego predyspozycjom. Zawód wykonywany z pasją nie tylko cieszy samego pracownika, ale również wpływa na wzrost efektywności pracy, a przez to podnosi konkurencyjność całej gospodarki.

Odbudowa szkolnictwa zawodowego

Program kształcenia zawodowego uwzględniający obecne trendy w gospodarce i potrzeby pracodawców jest szansą dla wielu młodych ludzi. Wiele firm boryka się dzisiaj z brakiem wykwalifikowanych pracowników (np. budownictwo czy przemysł meblarski). Odbudowa szkolnictwa zawodowego i jego powiązanie z rynkiem pracodawców, którego ukończenie równoznaczne będzie z uzyskaniem poszukiwanego na rynku pracy zawodu – to potrzeba czasu, ale też wielka szansa dla młodzieży, która nie zamierza studiować, a chciałaby zdobyć interesujący zawód i godnie zarabiać.

Kształcenie zawodowe musi jednak zawierać także elementy decydujące o ogólnym rozwoju. Polska gospodarka będzie silniejsza i bardziej niezależna, jeżeli dysponować będziemy odpowiednio przygotowanymi fachowcami. Już dzisiaj odczuwamy brak specjalistów – np.: rzemieślników, czy absolwentów szkół technicznych. Te zawody stanowią trzon nowoczesnych gospodarek opartych m.in. na usługach.

Przedsiębiorczość młodych

Uważamy, że szeroko pojęta przedsiębiorczość powinna być nieodzownym elementem umiejętności każdego młodego

człowieka. Już od początku edukacji w szkole średniej wszyscy powinni mieć możliwość poznania – zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej – zasad funkcjonowania w gospodarce rynkowej.

W każdej szkole ponadgimnazjalnej zostanie utworzone laboratorium przedsiębiorczości, w którym uczniowie będą mogli wykorzystać w praktyce swoją wiedzę z zakresu ekonomii. Wcześniej uczniowie przejdą cykl zajęć poświęconych m.in. bankowości, a także umiejętności stworzenia i prowadzenia własnej firmy. Laboratorium przedsiębiorczości będzie później swoistym poligonem doświadczalnym, weryfikującym zdobytą wiedzę i nabyte umiejętności. Zajęcia powinny mieć charakter zajęć praktycznych, aby zachęcić młodzież do wykorzystania zdobytych doświadczeń w przyszłości. Projekt realizowany powinien być we współpracy z przedsiębiorstwami oraz izbami gospodarczymi a także instytucjami okołobiznesowymi. Takie programy sprawdzają się już od wielu lat w państwach skandynawskich i są ważnym elementem edukacji każdego młodego człowieka. Trzeba skorzystać z tych doświadczeń i wyzwoić w młodych ludziach chęci do prowadzenia własnego przedsiębiorstwa, w duchu nowoczesności i zrozumienia społecznych potrzeb.

Współpraca przedsiębiorców ze szkołami

Umożliwimy przedsiębiorcom dofinansowywanie klas zawodowych w technikach i szkołach zawodowych. W zamian absolwenci tych szkół będą mogli podjąć pracę w firmie patronującej, bez konieczności odbywania stażu zawodowego. Uczniowie tych klas przez określony czas zobowiązani będą do pracy w firmie finansującej specjalistyczną klasę, np. związaną z branżą elektroniczną. W zamian firma zapewni bazę naukową i możliwość odbywania praktyk zawo-

dowych, a część pieniędzy przeznaczonych na kształcenie pracowników będzie mogła odpisać od przychodu. Ten sam mechanizm można będzie wprowadzić na uczelniach kształcących na kierunkach technicznych.

Wychowanie przez sport

Profilaktyka zdrowotna i rozwój fizyczny wymaga udostępnienia uczniom szkolnej bazy sportowej również po zajęciach lekcyjnych. Obecnie często zdarza się, że po lekcjach szkolne tereny rekreacyjne zamykane są na przysłowiową kłódkę, przez co dzieci i młodzież pozbawione są dostępu do infrastruktury sportowej i muszą spędzać czas na ulicach lub nie zawsze bezpiecznych podwórkach.

Zdajemy sobie sprawę, że upowszechnienie sportu wymaga odpowiedniej infrastruktury, której obecnie w wielu miejscach brakuje. Państwo i samorządy powinny w sposób szczególny dofinansowywać sportowe zajęcia pozalekcyjne, specjalistyczne klasy sportowe, a także umożliwić i promować organizowanie spotkań młodzieży z lokalnymi sportowcami. Dodatkowe zajęcia pozalekcyjne w tej sferze to nie wszystko. Konieczne jest zwiększenie wymiaru godzin pozalekcyjnych oraz pozaszkolnych przeznaczonych na zajęcia wychowania fizycznego.

Brak odpowiedniej infrastruktury sportowej, a także archaiczne struktury związków sportowych ograniczają profesjonalizację polskiego sportu. To właśnie rząd Prawa i Sprawiedliwości rozpoczął budowę boisk sportowych, które zostały już oddane lub obecnie są oddawane do użytku. Będziemy kontynuować to, co zaczęliśmy i w każdej gminie powstanie co najmniej jedno boisko sportowe, na którym wykwalifikowani i opłacani przez państwo trenerzy prowadzić będą bezpieczne zajęcia sportowe.

Bezpłatne zajęcia pozalekcyjne

Wielu młodych ludzi dysponuje niezwykłymi talentami, np. muzycznymi lub plastycznymi. Często zdarza się, że nie są one rozwijane, przez co zostają bezpowrotnie utracone. Dobro powszechnej kultury wymaga, aby uzdolnione dzieci i młodzież mogły doskonalić swoje wyjątkowe umiejętności podczas bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych. Muszą one być prowadzone na zasadach nieodpłatności przez odpowiednio wykwalifikowaną kadrę nauczycielską.

Każdy, kto chce rozwijać swoje pasje, powinien mieć możliwość korzystania z infrastruktury szkolnej (pracownie, biblioteki, sale). Szkolne kluby sportowe czy kółka zainteresowań są szansą dla uzdolnionej młodzieży. Do realizacji tego postulatu wykorzystamy środki europejskie wynegocjowane na ten cel przez rząd Prawa i Sprawiedliwości.

Kształtowanie postaw patriotycznych

Rozwój świadomego społeczeństwa obywatelskiego, w którym ojczyzna i prawo mają znaczenie fundamentalne, wymaga stosownej edukacji w tej sferze. Wprowadzimy przedmiot „Wiedza o społeczeństwie” od czwartej klasy szkoły podstawowej. Kształtowanie bowiem postaw obywatelskich powinno odbywać się przez cały okres nauczania.

Powinniśmy być dumni z tego kim jesteśmy, z języka, którym mówimy oraz z historii naszej Ojczyzny. Świadomość własnej tożsamości wywodzi się z własnego poznania, a interesujące lekcje wychowania obywatelskiego takich doświadczeń z pewnością dostarczą. Zmodyfikowanie programu nauczania wiedzy o społeczeństwie uwzględniające wychowanie patriotyczne będzie wspomagać proces kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych młodzieży. Ma to szczególne znaczenie w obecnych czasach. W dobie

globalizacji i w sytuacji zagrożenia transferu lojalności z własnego państwa na inne podmioty.

Program zajęć szkolnych powinien uwzględnić kwestię promowania Polski przez młodych Polaków za granicą. Każdy uczeń powinien wiedzieć jak być dobrym ambasadorem Polski i promować własną Ojczyznę.

Szkoła to nie tylko miejsce nauczania, ale także wychowania. Należy wykorzystywać ważne rocznice, święta narodowe do przypominania polskiej historii i promowania postaw obywatelskich. Przykład zbudowanego z inicjatywy prezydenta Lecha Kaczyńskiego Muzeum Powstania Warszawskiego wskazuje, że polską historię można pokazywać w atrakcyjny sposób. Istotne jest również wspieranie powstawania i funkcjonowania grup rekonstrukcyjnych, a także ich współpraca z muzeami.

W dzisiejszych czasach media elektroniczne odgrywają coraz większą rolę w kształtowaniu postaw młodych ludzi. Dlatego media publiczne powinny w większym stopniu zaangażować się w promowanie postaw patriotycznych wśród młodzieży. Tego wymaga misyjność mediów publicznych.

Stworzymy i upowszechnimy program wyjazdów szkolnej młodzieży do miejsc związanych z historią państwa i narodu (np. Katyń, cmentarz Orłąt Lwowskich, Oświęcim). Dzieci i młodzież nie muszą ważnych rocznic kojarzyć z nudnymi akademiami. Jest to świetna okazja do interesującego przedstawienia przeszłości. Wychodzimy z przekonania, że naród, który nie zna swojej historii, nie pamięta o swoich przodkach, jest narodem bez przyszłości.

Promowanie postaw obywatelskich

Upowszechnimy i będziemy propagować funkcjonowanie młodzieżowych rad miast i gmin, działających przy radach miast i gmin. MRM działające na obecnych warunkach nie

są powszechne i posiadają niewielkie kompetencje. Nadamy im konkretne uprawnienia o charakterze konsultacyjnym wobec decyzji podejmowanych przez radę miasta.

Rady będą szkołą odpowiedzialności obywatelskiej. Aktywnej młodzieży dadzą szansę współuczestniczenia w wypracowywaniu ważnych dla lokalnych społeczności decyzji. MRM są bardzo dobrą formą poznania sposobu funkcjonowania lokalnych samorządów w praktyce. Będą także kuźnią przyszłych lokalnych liderów.

Młodzieżowe organizacje pozarządowe

Będziemy wspierać młodzieżowe organizacje pozarządowe, które organizują młodym ludziom czas wolny. W tym celu zwiększymy dotacje dla młodzieżowych organizacji pozarządowych. Ułatwimy im również składanie projektów i ubieganie się o dofinansowanie na konkretne przedsięwzięcia.

To właśnie organizacje typu non profit najlepiej wspomagają administrację rządową i samorządową w sprawnym zaspokajaniu potrzeb ludności, przez co państwo zbliża się do obywatela, a obywatel czuje, że jest ważną częścią państwa. To także często miejsce uczenia się postaw obywatelskich i patriotycznych. Wiele z nich prowadzi akcje charytatywne. Uczy młodzież, że warto poświęcać swój czas oraz talent na pomaganie bliźnim i angażować się bezinteresownie w pozytywne przedsięwzięcia. Trzeba stworzyć młodym ludziom możliwość realizowania projektów, które nie są nastawione na korzyści materialne, ale na dobro wspólne.

Infrastruktura szkolna powinna być dostępna dla organizacji, które nie myślą o zysku, ale o działalności pro publico bono. W Polsce zbyt mało obywateli angażuje się w działalność stowarzyszeń non-profit, dlatego promowanie tego typu aktywności społecznej w perspektywie lat przyniesie dobre owoce.

II PRAWO i SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA STUDENTÓW

Bezpłatne szkolnictwo wyższe

Ekonomia nigdy nie może być czynnikiem decydującym o możliwości zdobywania wiedzy, dlatego Prawo i Sprawiedliwość opowiada się za bezpłatnym szkolnictwem wyższym. Tylko taki system edukacji dla wielu młodych ludzi jest jedyną szansą na zdobycie gruntownego wyższego wykształcenia.

Wprowadzenie płatnych studiów dziennych na uczelniach państwowych ograniczy ich dostępność dla niezamożnej młodzieży. Prawo i Sprawiedliwość nie zgodzi się na takie rozwiązanie. Kryterium majątkowe nie może zastąpić kryterium wiedzy, bo to ograniczyłoby wielu młodym ludziom

dostęp do szkolnictwa wyższego. Szczególnie dotkliwie odczułyby to osoby pochodzące ze wsi oraz małych miasteczek. Mając na względzie wciąż aktualną potrzebę wyrównywania szans, nie zgadzamy się na wprowadzenie opłat za kształcenie na poziomie uniwersyteckim. Ponadto należy przeprowadzić reformę przyznawanych stypendiów tak, aby realnie wspierały one najbardziej potrzebujących.

Od wykształcenia obywateli w znacznej mierze zależy będzie rozwój i pomyślność Polski. Bezpłatne szkolnictwo wyższe to nic innego jak dobra inwestycja, która w przyszłości zwróci się z dużą nawiązką.

Upowszechnimy przyznawanie kredytów studenckich

W obecnych warunkach otrzymanie kredytu studenckiego jest utrudnione. Kryteria przyznawania uniemożliwiają otrzymanie kredytu zdolnym studentom, których rodzice nie mogą spełnić warunków stawianych przez banki. Wyklucza to dużą część studentów z możliwości ubiegania się o ten rodzaj kredytu.

Wnioskujemy o uproszczenie procedur przyznawania kredytów, a także wydłużenie okresu ich spłacania. Należy również rozważyć możliwość ewentualnego zwiększenia dostępnej dla studentów kwoty kredytu. Kredyt studencki należy traktować jako inwestycję w edukację młodego człowieka, dlatego należy zagwarantować możliwość sięgania po nie. Państwo nie może uchylać się od obowiązku pomocy młodym ludziom, którzy poszukują możliwości zainwestowania w swoją przyszłość.

Nowoczesne i dostępne akademiki

Dostęp do edukacji na poziomie wyższym to także łatwy dostęp do akademików. Trzeba zatem wspierać budowę nowych

obiektów i remontować stare. Na studenckie hotele można przeznaczyć nieużywane budynki będące własnością Skarbu Państwa. W zależności od regionu kraju zapotrzebowanie na domy akademickie jest zróżnicowane. W niektórych miastach akademiki są likwidowane. Wynika to z ich niskiego standardu oraz wysokich opłat.

Obniżenie opłat za akademiki osiągniemy poprzez stałe zwiększanie finansowania z budżetu Państwa dopłat do funduszy pomocy materialnej funkcjonujących na uczelniach wyższych, z których utrzymywane są domy akademickie.

Przy wzrastających cenach wynajmu lub zakupu mieszkań akademiki powinny stać się atrakcyjną alternatywą dla studentów. W każdym akademiku powinien być bezpłatny dostęp do Internetu, a wszechstronne usługi oferowane studentom winny być świadczone „po kosztach własnych”. Akademik z powodu szczególnej społecznej roli, jaką pełni w zaspokajaniu potrzeb bytowych studentów, nie może być zarządzany jedynie poprzez wzgląd na kryteria biznesowe.

Wyższe stypendia

Niezbędna jest gruntowna reforma systemu stypendialnego na uczelniach. Wysokość stypendiów obecnie wypłacanych i kryteria ich przyznawania są wysoce niezadowolające. Prawo i Sprawiedliwość doprowadzi do zwiększenia środków w budżecie państwa, pozwalających na podwyższenie stypendiów naukowych i socjalnych. Wprowadzimy również nowoczesne kryteria ich rozdysponowywania, które uwzględnią w większym niż dotychczas stopniu osoby najbardziej potrzebujące.

To wszystko musi zaś służyć naszemu wspólnemu celowi, jakim jest wyrównywanie szans osób pochodzących z małych miejscowości i rodzin najuboższych. Państwo

jest wspólnotą obywateli, którzy na zasadach solidarności muszą troszczyć się o siebie. Kryteria przyznawania stypendiów zostaną zrewidowane i bardziej zobiektywizowane poprzez m. in. uwzględnianie miejsca zamieszkania (wielkości miejscowości) oraz odległości dzielącej uczelnię od miejsca zamieszkania studenta. Będziemy wspierać studentów dojeżdżających na uczelnie z małych miejscowości. Dla lepszego zmotywowania studentów do wyętej pracy edukacyjnej i naukowej należy zwiększyć pulę środków przeznaczanych na wypłaty stypendiów naukowych.

Przywróćmy ulgę na komunikację publiczną

Koszty korzystania z transportu publicznego stanowią znaczącą pozycję w studenckim budżecie. Z uwagi na to, że koszty te stale rosną, dla wielu rodzin są pierwszą barierą w dostępie młodzieży do edukacji. Dlatego poprzemy inicjatywy przywracające 49 proc. ulgę na przejazdy środkami komunikacji publicznej, zarówno kolejowej jak i autobusowej.

Ulgą została zlikwidowana przez rząd SLD. W 2008 roku Prawo i Sprawiedliwość złożyło projekt zwiększenia studentom ulg na przejazdy komunikacją publiczną. Projekt ten został odrzucony głosami PO i PSL.

Obecnie studenci korzystają z ulgi wynoszącej jedynie 37 procent. Opłaty za przejazdy komunikacją miejską oraz dojazd z miejsca zamieszkania do szkoły i na uczelnię dla wielu rodzin są znaczącym obciążeniem. Jest ono mocno odczuwalne w szczególności przez dzieci i młodzież z terenów wiejskich.

Europejski System Transferu Punktów na każdej uczelni (ECTS)

System transferu punktów to procedury, które umożliwiają zaliczanie odbytych studiów krajowych i zagranicznych do programu nauczania studenta w jego macierzystej uczelni. System ten ułatwia, a w istocie umożliwia, wymianę studencką, zarówno pomiędzy uczelniami w kraju, jak i poza jego granicami. Studenci z Polski mają możliwość podjęcia lub kontynuacji studiów na uczelniach Unii Europejskiej.

Niestety, nie wszystkie polskie uczelnie wprowadziły u siebie Europejski System Transferu Punktów. Zaradzimy temu, nakładając obowiązek wdrożenia tego systemu. Dzięki temu nasi studenci będą mogli korzystać z europejskiej przestrzeni naukowej.

Uczelnie technologiczne

Rozwój gospodarek poszczególnych państw świata pokazuje, że prawidłowy rozwój i zapewnienie rozkwitu gospodarczego możliwe jest wyłącznie dzięki odkrywaniu i wykorzystywaniu najnowszych technologii. Dlatego niezbędne jest przekazywanie dodatkowych subwencji uczelniom, które kształcą studentów w zakresie nowoczesnych technologii. Państwo musi stworzyć taki program, dzięki któremu uczelnie te zyskają dofinansowanie na stworzenie nowoczesnej bazy naukowej.

Uczelniom technologicznym powinno się umożliwić nawiązywanie współpracy z przedsiębiorstwami, które będą współfinansowały badania naukowe, w zamian zaś będą mogły korzystać z ich owoców.

Biblioteki akademickie

Dla każdego studenta niezwykle ważny jest niczym nieograniczony dostęp do podręczników akademickich i innych

publikacji. Niestety, biblioteki szkół wyższych nie są zbyt rozbudowane. Stworzymy program rozwoju zasobu bibliotecznego szkół wyższych tak, aby w poszczególnych bibliotekach znalazło się więcej egzemplarzy podręczników akademickich i innych niezbędnych książek.

Inwestycje w rozbudowę bazy naukowej i lokalowej szkół wyższych winny spełniać kryteria funkcjonalności i bezpieczeństwa. Należy traktować je jako inwestycje w rozwój gospodarczy kraju. Ważne jest również dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych tak, aby wszyscy chętni mogli w sposób nieskrępowany korzystać z dobrodziejstw zdobywania wyższego wykształcenia.

Dla młodych naukowców

Niepokojącym zjawiskiem w Polsce jest odpływ młodych i zdolnych naukowców. Spowodowane jest to niedoinwestowaniem nauki i szkolnictwa wyższego, a także niedocenianiem młodych naukowców, którzy borykają się z wieloma trudnościami natury ekonomicznej, co sprawia, że często wyjeżdżają do takich państw jak Niemcy czy Stany Zjednoczone, gdzie ich talenty są właściwie zagospodarowywane. Na obczyźnie stwarzane są młodym naukowcom warunki do rozwoju poprzez dostęp do nowoczesnych laboratoriów badawczych, a także znaczące gratyfikacje dla najlepszych. Często w ten sposób bezpowrotnie tracimy ogromny potencjał wiedzy i umiejętności, który z pożytkiem można by wykorzystać dla Polski. Polska gospodarka na tym traci, a korzyści odnoszą inne państwa. Jeśli zdołamy zatrzymać młodych naukowców, wiele zyskamy, nawet jeżeli będzie się to wiązało z poniesieniem znacznych kosztów.

Dlatego należy utworzyć specjalny fundusz przeznaczony wyłącznie na badania naukowe, a także wynagrodzenia dla utalentowanych młodych i dobrze zapowiadających się

naukowców. Sukcesywnie należy także budować nowe ośrodki badawcze przy uczelniach wyższych (obecny sprzęt do badań jest często przestarzały). Procent PKB na naukę powinien być stale i znacząco zwiększany.

Współpraca naukowców z przedsiębiorcami powinna być promowana przez państwo. Należy stworzyć program ułatwiający młodym naukowcom posiadającym patenty możliwość ich wdrażania przez rodzimy przemysł.

Istotnym problemem polskiej nauki są warunki, w jakich pracują polscy doktoranci. Głódowe stypendia, które otrzymują, nie pozwalają im na poświęcenie się wyłącznie pracy naukowej. Również system praktyki zawodowej, którą odbywają doktoranci jest niewydolny. Należy tę sytuację jak najszybciej zmienić tak, by umożliwić młodym naukowcom rozwój.

Powinniśmy zrozumieć, że nauka jest jednym z najważniejszych filarów, na których opiera się rozwój i pomyślność całego państwa, jego obecnych i przyszłych pokoleń. Na tym budują swój potencjał najbardziej rozwinięte państwa świata. Polska w przyszłości może być wśród nich, ale bez poważnych reform będziemy nieustannie odbiegać od technologicznego światowego minimum właściwego dla państw rozwiniętych.

Staże dla studentów

Obecne programy studiów w minimalnym zakresie dają możliwość zdobycia doświadczenia praktycznego, związane go z profilem kierunku. Przeciwdziałając temu niekorzystnemu zjawisku, wprowadzimy program obowiązkowych praktyk oraz staży dla wszystkich studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Obecnie zdarza się, że studenci studiów niestacjonarnych nie mają obowiązku odbywania praktyk. Prowadzi to do różnicowania pozycji absolwentów na rynku pracy po ukończeniu studiów.

Stworzymy również możliwość odbywania zajęć praktycznych w organach władzy publicznej, jeżeli będzie za tym przemawiał charakter pobieranej nauki i kierunek studiów. Odbycie właściwego stażu pozwoli na zdobywanie minimum wiedzy praktycznej, która będzie przydatna w momencie poszukiwania pierwszej pracy oraz w trakcie jej wykonywania. Aby ułatwić młodym ludziom możliwość odbycia interesującego stażu lub praktyk zawodowych, stworzymy – we współpracy z pracodawcami – rządowy portal internetowy, na którym znajdą się informacje o stażach i praktykach w danym regionie.

III PRAWO i SPRAWIEDLIWOŚĆ DLA WCHODZĄCYCH W SAMODZIELNE ŻYCIE

Przeciw korporacjom

System korporacji zawodowych, w swojej istocie cenny, w praktyce polskiej w wielu wypadkach prowadzi do wielu negatywnych skutków społecznych i ekonomicznych, dlatego pilnie potrzebuje głębokich zmian. Skostniały

system korporacji blokuje awans młodych, wykształconych ludzi. Poprzez brak realnej konkurencji ogranicza dostęp do usług. Korporacje utrudniają, a czasem wręcz uniemożliwiają, wykonywanie określonych zawodów. Często zdarza się, że młodzi, doskonale wykształceni ludzie nie mogą wykonywać wyuczonego i upragnionego przez siebie zawodu, bo nie mają szansy przebić się przez skostniały system korporacji. Zwłaszcza, że w nim, zamiast kryterium wiedzy i przygotowania do wykonywania danego zawodu, decyduje kryterium znajomości i powiązań rodzinno-towarzyskich.

Nie ma żadnych powodów, aby korporacje zawodowe, w imię utrzymania własnych partykularnych interesów, blokowały młodym ludziom dostęp do pracy zgodnej z kierunkiem wykształcenia. Interes społeczny i ekonomiczny przemawiają za tym, aby radykalnie zmienić panujące obecnie przepisy prawne i opierające się na nich relacje społeczne. Trzeba odebrać korporacjom wyłączność w nadzorowaniu możliwości dopuszczania do wykonywania danego zawodu.

Pozytywnie zdany egzamin państwowy, a nie sztuczne limity ustalane przez korporacje zawodowe, zadecyduje o dopuszczeniu do wykonywania zawodów regulowanych. Wolny rynek, w połączeniu z egzaminem państwowym, dużo lepiej zweryfikuje wiedzę i umiejętności młodych ludzi niż korporacje. Nie chodzi tu tylko o korporacje prawnicze. Takich zawodów jest w Polsce dużo więcej. Korporacjonizm odciska swoje piętno również w gospodarce. Podtrzymuje jej skostniałość, a przez to blokuje innowacyjność i eliminuje konkurencyjność.

Państwo musi promować zatrudnienie młodych osób, szczególnie tych, które po raz pierwszy wchodzą na rynek pracy. Korporacje nie promują młodych osób, należałoby wręcz powiedzieć, że uniemożliwiają im wykonywanie zawodu.

Powrót z emigracji

Prawo i Sprawiedliwość przedstawiając swoje stanowisko przy wstępowaniu Polski do Unii Europejskiej podkreślało, że pozostawienie młodych ludzi samym sobie spowoduje, że wielu z nich wyjedzie z Polski. Zjawisku temu nie można się dziwić. Każdy młody człowiek ma potrzebę poznawania innych kultur, zwyczajów i społeczeństw. Nie bez znaczenia jest dysproporcja w zarobkach. Podkreślić należy, iż często dobrze wykształceni młodzi Polacy wykonują za granicą zajęcia poniżej zdobytych w Polsce kwalifikacji.

Czasowa emigracja zarobkowa naszych rodaków nie musi być czymś złym. Pod warunkiem, że skutecznie zostaną stworzone takie realne rozwiązania, które umożliwią powrót młodych ludzi do Polski, gdzie będą oni mogli wykorzystać zdobyte wykształcenie, umiejętności, zaradność oraz zgromadzone środki finansowe, które przyczynią się do rozwoju inwestycji w naszym kraju. Stworzymy odpowiednie warunki dla młodych ludzi powracających z emigracji.

Państwo przyjazne dla młodych rodzin

Wprowadzimy system ulg podatkowych oraz świadczeń dla młodych małżeństw. Na szczególną pomoc państwa mogą liczyć małżeństwa posiadające dzieci. Dla nich zostaną stworzone dodatkowe świadczenia rodzinne. Własne mieszkanie, niższe podatki i właściwa opieka socjalna to recepta na stworzenie polskim rodzinom godziwych warunków egzystencji.

Państwo musi prowadzić aktywną politykę prorodzinną, inaczej grozi nam depopulacja, której już obecnie doświadczają państwa Europy Zachodniej. Prawo i Sprawiedliwość jest świadome tych wszystkich zagrożeń, a przeciwdziałanie im, poprzez wspomaganie rodzin, będzie naszym priorytetem.

Tanie kredyty mieszkaniowe

Rząd Jarosława Kaczyńskiego wprowadził dofinansowanie przez państwo preferencyjnych kredytów mieszkaniowych dla młodych małżeństw. Żeby ten mechanizm mógł działać efektywnie, należy na bieżąco dostosowywać maksymalne ceny za metr kwadratowy mieszkania objętego tym systemem do rzeczywistych cen mieszkań na rynku. Opowiadamy się również za zwiększeniem metrażu mieszkań objętych tymi kredytami. Proponujemy zwiększyć dopłatę do kredytu ze Skarbu Państwa, dzięki czemu młode małżeństwa płacić będą mniejsze raty. Powiększyć należy również krąg osób, które mogą korzystać z pomocy państwa przy nabywaniu własnego mieszkania.

Posiadanie mieszkania przez każdą polską rodzinę jest potrzebą szczególnie odczuwalną przez młode małżeństwa. Własne mieszkanie jest bowiem ważnym czynnikiem wspomagającym decyzję o posiadaniu dzieci. Jest to istotne szczególnie teraz, kiedy Polsce grozi depopulacja. Jej pojawienie się w dłuższej perspektywie zaowocować może negatywnymi konsekwencjami społecznymi i ekonomicznymi związanymi choćby tylko z zagrożeniem dla systemu emerytalnego. Program budowy mieszkań wspierany przez rząd lub atrakcyjne dopłaty do kredytów może uchronić Polskę przed kryzysem demograficznym.

Armia zawodowa

Opowiadamy się za armią zawodową jako docelowym modelem naszej obronności. Profesjonalizowanie armii powinno jednak liczyć się z potrzebami militarnymi państwa, a także musi mieścić się w ramach finansowych możliwości naszego budżetu. Dążyć będziemy do wprowadzenia armii zawodowej, ale musi się to dziać również przy uwzględnieniu doświadczeń państw zachodnich tak,

aby nie została zachwiana delikatna struktura obronności państwa.

Wszyscy chcemy żyć w bezpiecznym i dobrze chronionym państwie. Stopniowemu wprowadzaniu armii zawodowej nie musi towarzyszyć przymusowe powoływanie do wojska. Należy stworzyć możliwość dobrowolnego przeszkolenia wojskowego w czasie studiów. Dobrowolność takiego przeszkolenia sprawi, że będą w nim uczestniczyć tylko osoby zainteresowane.

Młodzi w administracji publicznej

Dostęp do zatrudnienia w organach administracji publicznej nie powinien być ograniczany czynnikami politycznymi. Chcemy promować wykształconych urzędników, którzy spełniają najwyższe standardy etyczne, kompetencji i chcą służyć państwu. Wykształcenie i przygotowanie merytoryczne do służby powinny decydować o zatrudnieniu w administracji państwowej czy samorządowej. Obecnie wiele konkursów na stanowiska w administracji ma fikcyjny charakter, a o przyznaniu stanowiska decydują kryteria pozamerytoryczne.

Za czasów rządu Prawa i Sprawiedliwości wielu młodych ludzi dostało szansę pracy w administracji rządowej na wysokich i eksponowanych stanowiskach. Sprawdzili się w tej służbie. Nadal będziemy promować ideę budowania sprawnej administracji rządowej w oparciu o młodą kadrę.

Podnoszenie kompetencji

Wszyscy pracownicy przedsiębiorstw oraz urzędnicy powinni mieć równy dostęp do możliwości podnoszenia swoich kompetencji. Będziemy promować osoby poszerzające i aktualizujące swoją wiedzę. Ponadto nale-

ży stworzyć takie rozwiązania ustawowe, aby podnoszący swoje kwalifikacje zawodowe mogli część zainwestowanych pieniędzy odpisać od podatku. Zachęci to wielu urzędników, ale także pracowników sektora prywatnego, do poszerzania wiedzy i zdobywania nowych umiejętności. W dłuższej perspektywie przyniesie to wymierne korzyści gospodarcze.

Młodzi przedsiębiorcy

Prawo i Sprawiedliwość wspierać będzie wszelkie formy związane z prowadzeniem przez młodych ludzi własnych przedsiębiorstw. Będzie to kontynuacja planu edukacji ekonomicznej młodych ludzi, zapoczątkowanej w ramach laboratoriów przedsiębiorczości, które utworzymy w szkołach ponadgimnazjalnych.

Obniżone zostaną koszty prowadzenia działalności gospodarczej zakładanej przez młodą osobę. Takie osoby, rozpoczynając działalność gospodarczą, powinny korzystać z udogodnień administracyjno-podatkowych.

Wspierając przedsiębiorczość młodych ludzi stworzymy szereg programów (konkursów państwowych) na najlepsze pomysły na biznes (biznesplany). Konieczne jest również wprowadzenie częściowej refundacji kosztów założenia przedsiębiorstwa dla zwycięzców programów. Konkursy będą organizowane przez samorządy wojewódzkie lub terenowe organy administracji rządowej (województwie).

Opowiadamy się za upowszechnieniem i wspieraniem inicjatyw podobnych do zaproponowanego przez Prezydenta Lecha Kaczyńskiego „parku technologicznego” w Warszawie. Promowanie współpracy studentów i naukowców posiadających patenty z przedsiębiorcami, a także ułatwianie korzystania przez nich ze środków unijnych, jest ważnym elementem wspierania młodych przedsiębiorców.

Realne ulgi na Internet

Wprowadzimy rzeczywiste ulgi dla osób korzystających z Internetu, uwzględniając przy tym najniższą przewidzianą przez dyrektywę UE stawkę podatku VAT na ten rodzaj usług. Poziom informatyzacji w Polsce jest ciągle znacznie niższy niż w wielu krajach UE. Bez szybkiego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej trudno będzie nadrobić dystans, jaki dzieli nas od czołówki UE. Należy wspierać konkurencję na rynku usług internetowych, gdyż przyniesie ona również spadek cen usług.

Brak dostępu do sieci nazywany jest „wykluczeniem cyfrowym”. W Polsce dostępu do Internetu nie ma około 8 milionów gospodarstw domowych, czyli prawie 60 procent (dane GUS).

PROGRAM

Prawo i Sprawiedliwość ma kompleksowy program dla młodych ludzi. Rozpoczynamy konsultację tego programu ze środowiskami młodzieżowymi w kraju. Wiemy jak wprowadzić zmiany, które ułatwią codzienne życie młodym obywatelom, ale chcemy również wsłuchiwać się w głos środowisk młodzieżowych. Razem możemy zmienić kraj.

SZANSE

Program PiS dla młodych nie jest obietnicą rozdawnictwa pieniędzy czy przywilejów. Jest to program inwestycji w przyszłe pokolenia. Program, który stawia na gospodarkę opartą na wiedzy, ukierunkowaną na innowacyjność i konkurencję. Wychodzimy z założenia, że inwestycje te przyniosą wymierne zyski dla całej gospodarki i społeczeństwa. Bez zniesienia licznych blokad społecznych, ekonomicznych i prawnych Polska nie będzie mogła się rozwijać. Jeśli nie damy młodym szansy rozwoju, to w bliższej i dalszej perspektywie czeka nas wiele niebezpieczeństw. Masowa emigracja, niż demograficzny, brak wykwalifikowanych kadr to tylko niektóre z zagrożeń. Wierzymy, że nie jesteśmy skazani na takie czarne scenariusze. Można ich uniknąć.

DIALOG

Dzięki środkom europejskim wiele z naszych pomysłów można zrealizować nie angażując budżetu państwa. Będą one służyły nie tylko uczniom i studentom, ale całym społecznościom. Ogromną rolę we wprowadzeniu naszych pomysłów może odegrać współpraca państwa z samorządami lokalnymi, ale także z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Liczymy, że nasz program uzyska szeroką akceptację społeczną. Nie jest to zamknięty katalog. Jesteśmy otwarci na nowe pomysły. Liczymy, że nasz program wywoła debatę o młodym pokoleniu.

REALIZACJA

Aby sprawnie wprowadzić rozwiązania zaproponowane w naszym programie powołamy pełnomocnika rządu ds. młodzieży w Kancelarii Premiera. Jako pierwsza partia w Polsce dostrzegamy bowiem potrzebę powołania osoby, która zagwarantuje dialog młodych ludzi z władzą wykonawczą, a także umożliwi wprowadzenie realnych ułatwień dla młodych osób. Zobowiązemy ponadto wszystkich wojewodów, by w ramach istniejących już gabinetów politycznych tego szczebla, przydzielono jednemu z doradców kompetencje do zajmowania się sprawami młodych ludzi w województwie.